

Cultuur

De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor een bibliotheekvoorziening en lokaal erfgoed en kan daarnaast kiezen hoe zij bewoners met kunst en cultuur laat kennismaken, bijvoorbeeld met theater, tentoonstellingen en cultuureducatie.

Waar gaat het over?

De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor een bibliotheekvoorziening en lokaal erfgoed. Daarnaast kan de gemeente zelf kiezen hoe zij bewoners op andere manieren met kunst en cultuur laat kennismaken, bijvoorbeeld met theater, tentoonstellingen en cultuureducatie.

Wettelijke bepalingen en verantwoordelijkheden

Volgens de Wet op het specifieke Cultuurbeleid moet de minister of staatssecretaris van cultuur elke vier jaar een cultuurbeleid vaststellen. Dat beleid is de basis voor de subsidies die worden verstrekt aan culturele instellingen, zoals musea en toneelgezelschappen. De provincies zorgen ervoor dat het aanbod van cultuureducatie goed over de regio is verspreid. Ook zij kunnen subsidies verstrekken.

Gemeenten zijn wettelijk niet verplicht om een cultuurbeleid op te stellen. Maar veel gemeenten vinden dat culturele voorzieningen de aantrekkelijkheid als woonplaats vergroten. Culturele activiteiten kunnen ook positief bijdragen aan de ontwikkeling en het welzijn van jongeren. Daarom kiezen gemeenten vaak ervoor om een cultureel aanbod (theaterzaal, museum), cultuurparticipatie (amateurverenigingen) en cultuureducatie (muziekschool of schoolprojecten) mogelijk te maken. De raad bepaalt hoeveel geld zij voor accommodaties, zoals een theater, museum of muziekschool, wil uittrekken. Aanvullend kan de gemeente subsidie beschikbaar stellen om makers te financieren. Daarbij kan het gaan om structurele subsidie voor lokale instellingen, maar ook om bijvoorbeeld een subsidieregeling evenementen.

Volgens de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (2015) is de gemeente verantwoordelijk voor een lokale bibliotheek. Gemeenten kunnen een bibliotheek alleen sluiten als zij afspraken hebben gemaakt met de bibliotheek van de buurgemeente. Iedere inwoner van Nederland heeft namelijk het recht om gebruik te maken van de openbare bibliotheek.

De Erfgoedwet (2016) bevat regels over archeologie, monumenten en musea. Deze verplicht gemeenten een erfgoedverordening op te stellen, waarin zij aangeven hoe zij hun erfgoed beschermen. Ook moet de gemeente een erfgoedregister bijhouden. Op grond van het Besluit Ruimtelijke Ordening moet de gemeente bij het actualiseren of het opstellen van een bestemmingsplan rekening houden met cultuurhistorische waarden en eventuele archeologische monumenten.

[De VNG schetst het veld van cultuurparticipatie en -educatie](#)

[De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen \(Wsob\) legt onder meer de maatschappelijke functie van de bibliotheek vast als kader.](#)

[Uitleg van de VNG over bibliotheekwerk](#)

[Toelichting op de Erfgoedwet van de Rijksoverheid](#)

[De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geeft uitleg over de rol van erfgoed in het bestemmingsplan](#)

Achtergrond

De Rijksoverheid wil dat zo veel mogelijk mensen in Nederland toegang hebben tot cultuur. Cultuur maakt volgens het Rijk nieuwsgierig, prikkelt de verbeelding en laat je nieuwe werelden ontdekken. De Rijksoverheid verstrekt daarom vierjarige subsidie aan instellingen die behoren tot de Landelijke Culturele Basisinfrastructuur (van Rijksmuseum tot Dutch Design Week) en aan Rijkscultuurfondsen (bijv. Fonds Podiumkunsten, Nederlands Letterenfonds voor schrijvers).

De Rijkscultuurfondsen financieren vooral de makers van beeldende kunst, muziek of toneel. Hun producties zijn te zien in gemeentelijke theaters, popzalen en tentoonstellingsruimten. Die culturele podia en lokale musea zijn daarbij veelal voor een deel afhankelijk van gemeentelijke subsidies. Dat geldt ook voor de instellingen voor cultuureducatie en -participatie zoals de muziekschool, het centrum voor de kunsten of de amateurvereniging voor toneel of muziek.

Volgens cijfers van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gaat gemiddeld bijna 60 procent van de gemeentelijke uitgaven op het gebied van cultuur naar presentatie, productie en participatie. Daarbij gaat het om uitgaven aan podia, gezelschappen en festivals en kunst- en cultuureducatie. Aan bibliotheken en musea wordt gemiddeld bijna 20 procent van het budget uitgegeven.

Volgens de Rijksoverheid levert de bibliotheek een bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Dat doet zij door laaggeletterdheid te bestrijden en door te stimuleren dat mensen meer gaan lezen.

De Erfgoedwet van 2016 heeft diverse eerdere regelgeving verenigd en de verantwoordelijkheid voor bescherming van cultureel erfgoed vooral in het 'veld' gelegd: bij musea, collectiebeheerders, eigenaren en overheden.

[Het cultuurbeleid 2021-2024: Cultuur voor iedereen](#)

[De website cultuursubsidie licht het cultuurstelsel in Nederland toe](#)

[Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap geeft uitleg over de overheidsuitgaven aan cultuur](#)

[Het landelijk kenniscentrum cultuureducatie \(LKCA\) over het programma Cultuureducatie met kwaliteit](#)

[Informatie van de Rijksoverheid over openbare bibliotheken](#)

[In de Erfgoeddeal 2019-2022 zijn met uiteenlopende partners van de overheid afspraken gemaakt over het behoud en het gebruik van erfgoed](#)

Instrumenten voor raadsleden

De [VNG Raadgever Cultuur](#) biedt instrumenten voor cultuurbeleid

[Bouwen aan beleid voor cultuur in onderwijs en vrije tijd](#) is een digitale beleidstool voor cultuurparticipatie en -educatie van de VNG, LKCA, Raad van twaalf en Cultuurconnectie

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft voor gemeenten de [Handreiking Instandhoudingsplicht Rijksmonumenten](#) uitgebracht.

Inspiratie en praktijkvoorbeelden

De [VNG](#) geeft een overzicht van praktijkvoorbeelden, waaronder cultuurnota's

In de [Inspiratiegids voor lokaal beleid; kunst en cultuur in het sociaal domein](#) delen gemeentebestuurders, raadsleden en ambtenaren hun ervaringen over het inzetten van cultuurparticipatie zorg/welzijn